

Samhällsbyggnad

Skyddsföreskrifter för Sjöviks vattenskyddsområde

Beslut om antagande av Sjöviks vattenskyddsområde, Kommunfullmäktige i Lerums kommun 2014-04-24 (§ 102/2014)

Bakgrund och motiv för inrättande av vattenskyddsområde

Syftet med att inrätta vattenskyddsområdet är att bidra till att ge Sjöviks vattentäkt ett tillräckligt gott skydd så att råvattentillgången säkras i ett långsiktigt perspektiv. Inrättande av vattenskyddsområden med skyddsföreskrifter möjliggör att målsättningen med EU:s och svensk lagstiftning uppnås, genom att riskfyllda verksamheter och åtgärder regleras, så att vatten nu och i framtiden kan användas för sitt ändamål. Genom att ett område förklaras som vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter meddelas¹:

- stärks skyddet för vattenförekomsten
- tydliggörs vattenförekomstens planmässiga betydelse
- förtydligas vad som gäller utifrån Miljöbalken

Kommunfullmäktige i Lerums kommun beslutade 2014-04-24 om att fastslå Sjöviks vattenskyddsområde (§ 102/2014), inklusive skyddsföreskrifter som redogörs i denna skrivelse.

Bakgrund till skyddsföreskrifterna

Lagstiftning, Naturvårdsverket, EU, Miljömålskommittén, Lerums kommun och många andra anser att vattenskyddet långsiktigt måste förbättras. Att införa vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter enligt Miljöbalken är ett av många verktyg för att uppnå detta. Syftena är att:

- informera allmänt om gällande lagkrav på aktsamhet och allmän hänsyn
- specificera krav på aktsamhet i form av skyddsföreskrifter inom just detta vattenskyddsområde
- förbättra vattenkvaliteten och minska risken för förorening
- identifiera olika intressen som vill använda mark och vatten
- använda mark och vatten på bästa sätt

Skyddsföreskrifternas syfte

Syftet med skyddsföreskrifterna och deras tillämpning är att säkerställa att påverkan eller risk för påverkan på Sjöviks vattentäkt inte uppstår så att vattnet efter normalt reningsförfarande kan användas för dricksvattenförsörjning.

Skyddsföreskrifternas funktion

Skyddsföreskrifterna är såväl föreskrivande som informerande. Dessa två funktioner gör att syftet med skyddsföreskrifterna uppnås. Utformningen av skyddsföreskrifterna har därför anpassats till dessa funktioner.

¹ Vattenskyddsområde. Handbok med allmänna råd. Naturvårdsverket 2003:6.

Generella krav på restriktionsnivån

För att åstadkomma ett tillfredsställande skydd för vattentäkten har nedanstående skyddsföreskrifter fastslagits.

Skydd av vattentäkter regleras i stort genom Miljöbalken (SFS 1998:808, 7 kap). Naturvårdsverket ger anvisningar för skydd av grundvattentäkter i "Naturvårdsverkets handbok för vattenskyddsområden" samt de allmänna råden NFS 2003:16. För såväl grund- som ytvattentäkter beaktas även EU:s ramdirektiv för vatten. Enligt EU:s ramdirektiv är det övergripande syftet är att se till att en "god ekologisk vattenstatus" uppnås och bibehålls. Målet är även att förebygga försämring av vattnet även om vattnet idag har god kvalitet.

Ett vattenskyddsområde är vanligen lämpligast att indela i en vattentäktszon samt i primär, sekundär och vid behov en tertiär skyddszon med följande syften.

- Avsikten med vattentäktszonen är att säkra ett effektivt närskydd.
- För den primära zonen bör gälla sådana skyddsföreskrifter att rådrum erhålles i händelse av akut förorening.
- För den sekundära zonen bör gälla sådana skyddsföreskrifter att en hög grundvattenkvalitet behålls eller förbättras.

Skyddsföreskrifter för Sjöviks vattenskyddsområde

Med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken beslutar kommunfullmäktige i Lerums kommun om vattenskyddsområde för Sjöviks vattentäkt i Lerums kommun. Vattenskyddsområdets omfattning framgår av bifogad karta. Vattenskyddsområdet är indelat i vattentäktszon samt primär- och sekundär skyddszon.

Med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken beslutar kommunfullmäktige att nedan angivna skyddsföreskrifter skall gälla inom vattenskyddsområdet. Skyddsföreskrifterna redovisas med en uppdelning mellan respektive zon.

Detta beslut träder i kraft dagen för kommunfullmäktiges beslut.

1§ Vattentäktszon

Inom vattentäktszonen är all annan verksamhet än vattentäktsverksamhet förbjuden.

Området för vattentäktszonen skall vara inhägnat.

2§ Petroleumprodukter

Ytterligare bestämmelser om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor inom vattenskyddsområden följer i Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2003:24 med tillhörande ändringar NFS 2006:16, NFS 2009:3 och eventuella senare ändringar.

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
<p>Hantering av mer än 250 l petroleumprodukt är tillstånd. Med hantering avses här inte användning i maskiner och fordons egna tankar samt transport genom skyddszonen.</p> <p>Från förbudet undantas jordbruksfastigheters hantering av petroleumprodukter då istället tillstånd krävs av den kommunala nämnden för miljöfrågor.</p> <p>Tillstånd krävs inte för bränsle i villaoljetankar belägna inomhus i utrymmen utan golvbrunn.</p>	<p>Hantering av mer än 250 l petroleumprodukt kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Med hantering avses här inte användning i maskiner och fordons egna tankar samt transport genom skyddszonen.</p> <p>Tillstånd krävs inte för bränsle i villaoljetankar belägna inomhus i utrymmen utan golvbrunn.</p>
<p>Där petroleumprodukter hanteras, skall skylt uppsättas som erinrar om vattenskyddsområdets existens. Skyltar tillhandahålls av huvudmannen för vattentäkten.</p>	<p>Samma föreskrift som i primär skyddszon.</p>
<p>Fordonstvätt annat än avsköljning med vatten är förbjudet.</p>	<p>Samma föreskrift som i primär skyddszon</p>

3§ Bekämpningsmedel

Ytterligare bestämmelser om hantering kemiska bekämpningsmedel regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 1997:2) med allmänna råd 97:3 och allmänna råd NFS 2000:7 och eventuella senare ändringar.

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
<p>Hantering av kemiska bekämpningsmedel är förbjudet.</p> <p>Från förbudet undantas transport av kemiska bekämpningsmedel.</p> <p>Från förbudet undantas även hastigt påkommen punktsanering mot ohyra och skadedjur som innebär olägenhet för människors hälsa, under förutsättning att samråd först hålls med den kommunala nämnden för miljöfrågor inför varje sådan åtgärd.</p>	<p>Yrkesmässig hantering av kemiska bekämpningsmedel kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.</p> <p>Tillstånd krävs inte för transport av kemiska bekämpningsmedel.</p> <p>Tillstånd krävs inte heller för hastigt påkommen punktsanering mot ohyra och skadedjur som innebär olägenhet för människors hälsa, under förutsättning att samråd först hålls med den kommunala nämnden för miljöfrågor inför varje sådan åtgärd.</p>

4§ Växtnäringsämnen

Ytterligare bestämmelser om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring regleras i Jordbruksverkets föreskrifter SJVFS 2004:62 med tillhörande ändringar SJVFS 2009:82 och SJVFS 2010:55 samt allmänna råd SJVFS 2005:1 och eventuella senare ändringar.

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
<p>Verksamheter där tio eller färre djurenheter hålls ska ha utrymme för lagring av stallgödsel som minst motsvarar en gödselproduktion under sex månader.</p> <p>Verksamheter med fler än tio djurenheter ska ha utrymme för lagring av stallgödsel som minst motsvarar en gödselproduktion under</p> <ol style="list-style-type: none">1. åtta månader vid djurhållning som omfattar nötkreatur, hästar, får eller getter, samt2. tio månader vid annan djurhållning.	

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
<p>Pressvatten från ensilagehantering och avloppsvatten från mjölkkrum ska samlas upp och tas omhand utan att läckage till angränsande mark sker.</p> <p>Tillfällig lagring av stallgödsel eller andra organiska gödselmedel i fält så som stuka är förbjudet.</p> <p>Tillförseln av kväve och fosfor via gödselmedel ska begränsas så att den inte överstiger den mängd som för avsedd gröda kan anses vara nödvändig för att utnyttja växtplatsens produktionsförmåga. På verksamheten ska behovet av gödselkväve för den förväntade skördenivån beräknas efter att hänsyn tagits till stallgödselns långtidseffekt, förfruktseffekt, eventuell mulljord samt tillförsel av stallgödsel och andra organiska gödselmedel till årets gröda. Vid beräkning av gödslingsbehovet till en enskild gröda ska utgångspunkten vara den förväntade skördenivån för det aktuella fältet. Beräkningen ska dokumenteras genom en växtodlingsplan eller motsvarande. Beräkningen ska användas som utgångspunkt för gödslingen.</p> <p>Inom vattenskyddsområdet får inte gödselmedel spridas på:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vattenmättad eller översvämmad mark, 2. snötäckt mark, 3. frusen mark. <p>Inom vattenskyddsområdet får inga gödselmedel spridas under tiden den 1 november – den 28 februari.</p> <p>Under tiden den 1 augusti – den 31 oktober är spridning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel bara tillåten i växande gröda eller inför höstsådd. Spridning i fånggröda är inte tillåten.</p>	<p>Samma föreskrift som i primär skyddszon.</p>
<p>Spridning av slam från reningsverk eller enskild reningsanläggning är förbjudet.</p>	<p>Spridning av slam från reningsverk eller enskild reningsanläggning kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.</p>

5§ Infiltrationsanläggningar och avledning av avloppsspillvatten

Ytterligare bestämmelser kring enskilda avlopp regleras i 2 och 26 kap. miljöbalken och 12-14 och 19 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt i Naturvårdsverkets allmänna råd NFS 2006:7 och eventuella senare ändringar.

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
<p>Etablering av ytterligare infiltrationsanläggningar är förbjudet.</p> <p>För anläggning och ändring av enskilda avloppsanläggningar för avloppsvatten krävs tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.</p> <p>Avloppsanläggningar skall inspekteras regelbundet och vid behov omedelbart läggas om och renoveras.</p>	<p>För anläggning och ändring av enskilda avloppsanläggningar för avloppsvatten krävs tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.</p> <p>Avloppsanläggningar skall inspekteras regelbundet och vid behov omedelbart läggas om och renoveras.</p>

6§ Upplag och deponier

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
<p>Lagring av bark, flis, spån och timmer som varar mer än 6 mån är förbjudet.</p> <p>Lagring som varar mindre än 6 månader kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Lagring av timmer upp till 500 m³ fub (fast mått under bark) och lagras kortare tid än tre månader är undantaget från kravet på tillstånd förutsatt att upplaget inte sker på grusytor och att skyddsavståndet till vattentäktsson är minst 30 meter.</p> <p>Lagring av GROT (grenar och toppar) i upplag i avvaktan på borttransport omfattas inte av kravet på tillstånd.</p> <p>Bevattning av timmerupplag är förbjudet.</p> <p>Lagring av virke för uppvärmning för husbehov är undantaget förbud och tillståndsplikt.</p>	<p>Lagring av bark, flis, spån och timmer som varar mer än 6 månader är förbjudet.</p> <p>Lagring av virke för uppvärmning för husbehov är undantaget förbudet.</p>
<p>Upplag och deponering av avfall är förbjudet.</p>	<p>Samma föreskrift som i primär skyddszon.</p>
<p>Uppställning av avställda fordon som varar mer än 12 månader är förbjudet.</p>	<p>Samma föreskrift som i primär skyddszon.</p>
<p>Upplag och deponering av massor som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten är förbjudet.</p>	<p>Samma föreskrift som i primär skyddszon.</p>
<p>Otät förvaring i upplag av asfalt, oljegrus och vägsalt är förbjudet.</p>	<p>Samma föreskrift som i primär skyddszon.</p>
<p>Upplag av snö som härrör från trafikerade ytor utanför primär skyddszon är förbjudet.</p>	<p>Upplag av snö som härrör från trafikerade ytor utanför primär och sekundär skyddszon är förbjudet.</p>

7§ Täkter och markarbeten

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Materialtäkt är förbjudet . Husbehovstäkt kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.	Samma föreskrift som i primär skyddszon.
Större schaktningsarbeten som kan påverka yt- eller grundvatten kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.	Samma föreskrift som i primär skyddszon.
Borring i jord eller berg kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.	Samma föreskrift som i primär skyddszon.

8§ Anläggningar för utvinning av energi eller uttag av vatten

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Ytterligare anläggningar för lagring och utvinning av värmeenergi eller kyla ur berg och grundvatten är förbjudna . Ytterligare anläggningar för lagring och utvinning av värmeenergi eller kyla ur jord kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Ändring av befintliga energianläggningar kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor om ändringen kan påverka grundvattnet.	Ytterligare anläggningar för lagring och utvinning av värmeenergi eller kyla ur berg och grundvatten kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.
Att anlägga en borrhälsbrunn för vattenförsörjning kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.	Samma föreskrift som i primär skyddszon.
Borrhälsbrunnar samt energianläggningar som inte längre är i bruk skall avställas, tätas och anmälas till den kommunala nämnden för miljöfrågor.	Samma föreskrift som i primär skyddszon.

9 § Övrigt

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Hantering av större mängder än för normalt hushållsbehov av för grund- eller ytvattnet skadliga ämnen såsom impregneringsmedel, lösningsmedel eller andra hälso- och miljöfarliga kemiska produkter kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Hantering av petroleumprodukter regleras i § 2.	Samma föreskrift som i primär skyddszon.

10 § Skyltning längs vägar

Vid väggräns till vattenskyddsområdet och vid riskfyllda platser längs vägar i området skall skyltar sättas upp som märker ut vattenskyddsområdet. Vattentäktens huvudman ansvarar för att vattenskyddsområdet utmärks med skyltar.

Definitioner av begrepp

Avfall

Hushållsavfall från enskilt hushåll, vilket läggs i enskilda tunnor för regelbunden sophämtning, är ej att betrakta som avfall. Komposterbart hushållsavfall från enskilt hushåll, vilket läggs i hushållskompost på den egna tomten är ej heller att betrakta som avfall.

Anvisade leder

I *Sverige Atlas 2004: Vägval* finns rekommenderade transportvägar för farligt gods som utarbetats av respektive länsstyrelse i samarbete med kommuner, näringsliv och räddningstjänst.

Avloppsvatten

Avloppsvatten avser spillvatten eller annan flytande orenlighet, vatten som används för kylning, vatten som avleds för sådan avvattning av mark inom detaljplan som inte görs för en viss eller vissa fastigheters räkning eller vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats.

Deponering

Med deponering avses här uppläggning och förvaring av avfall på marken där avfall förvaras under längre tid än ett år.

Hantering

Med hantering avses en verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

Kemiskt bekämpningsmedel

Kemiskt bekämpningsmedel avser en kemisk produkt som är avsedd att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom (14 kap 2 § miljöbalken). Kombinationsgödsel som innehåller bekämpningsmedel betraktas som kemiskt bekämpningsmedel.

Materialtäkt

Med materialtäkt avses här täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter.

Normalt hushållsbehov

Med normalt hushållsbehov avses här hantering av enstaka förpackningar av de största storlekarna man som enskild konsument kan köpa i detaljhandeln. Tillfällig förvaring i samband med målning av ett enskilt bostadshus ska också anses vara hushållshantering.

Punktbehandling

Punktbekämpning avser tillexempel:

 bekämpning som utförs med sprayburkar för hushållsbruk

 bekämpning eller behandling av en stam eller ett rotsystem i taget om den använda metoden har sådan precision att inget bekämpningsmedel hamnar någon annanstans än på det avsedda objektet och endast täcker/berör en begränsad del av objektet – till exempel fickning eller pensling/avstrykning.

Som punktbekämpning räknas dock inte fläckvis behandling runt skogsplantor över ett helt hygge, enbart bekämpning på greener inom en golfbana, inte heller kan en totalinsats fördelad över flera tätt på varandra följande spridningstillfällen räknas som punktbekämpningar (enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 97:3).

Punktsanering

Punktsanering avser åtgärder som vidtas mot skadedjur som kan innebära olägenhet eller kan vara skadlig för människors hälsa och som inte är ringa eller tillfällig (enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 97:3).

Permanent upplag

Med permanenta upplag menas i dessa föreskrifter upplag som ligger längre än en avverkningssäsong. Enligt skogsencyklopedin definieras en avverkningssäsong som tiden mellan knoppsprickning ett år till nästa års knoppsprickning.

Stallgödsel

Med stallgödsel menas husdjurens träck eller urin med eventuell inblandning av foderrester, strömedel eller annan vätska såsom spillvatten, disk- och tvättvatten, pressaft från ensilage eller eventuell nederbörd uppsamlad på gödselplatta, rastgård och i behållare. Begreppet omfattar även de ingående delarna i behandlad form.

Större schaktningsarbeten

Med större schaktningsarbeten menas här sänkning av markytan på utstakat område för större anläggningsarbeten än för grundläggning av enskild villa. Schaktningsarbete i samband med ledningsarbete, vägunderhåll eller liknande

omfattas ej av tillståndsplikt, men ska utföras under iakttagande av den försiktighet som krävs för att grundvattnet inte ska påverkas.

Upplag

Med upplag avses här plats på marken eller i vattnet för uppläggning och förvaring av förorenande ämnen, avfall, förorenade massor eller massor med okänd miljöstatus. Plats på marken för kompostering av hushållsavfall från enskilt hushåll är ej att betrakta som upplag.

Växtnäring

Med växtnäring avses mineraliska gödselmedel, stallgödsel (fastgödsel, kletgödsel, flytgödsel samt urin), avloppsslam, vedaska samt övriga organiska gödselmedel, dock ej gödsel från betande djur inom vattenskyddsområdet.

Yrkesmässig

Såväl fysiska som juridiska personer kan bedriva yrkesmässig verksamhet. För att någon ska anses yrkesmässigt bedriva viss verksamhet förutsätts att verksamheten har en viss omfattning och varaktighet, samt ett objektivet fastställbart vinstsyfte och är av självständig karaktär. Samtliga av dessa fyra kriterier måste vara uppfyllda för att något ska kunna betraktas som yrkesmässigt. Verksamheten behöver dock inte vara vederbörandes huvudsysselsättning. Kravet på vinstsyfte markerar gränsdragningen mot hobbyverksamhet.

Zonindelning av vattenskyddsområdet

Sjöviks vattenskyddsområde är indelat i tre skyddszoner – primär och sekundär skyddszon samt en vattentäktszon enligt nedan beskrivna kriterier (se karta på nästa sida).

Vattentäktszon

Syftet med vattentäktszonen är att säkra ett effektivt närskydd för en vattentäkt. Principen ska vara att området ska vara otillgängligt för andra än verksamhetsutövaren. För en ytvattentäkt bör denna zon utgöras av marken kring de anläggningar som finns för vattentäktsverksamheten.

Primär skyddszon

Syftet med den primära zonen är att riskerna för akut förorening minimeras. En akut förorening ska hinna upptäckas och åtgärder vidtas innan föroreningen når vattentäktszonen med uttagsbrunnarna. Gränsen mellan primär zon och sekundär zon sätts så att uppehållstiden i grundvattenzonen till vattentäktszonens gräns beräknas vara minst 100 dygn för grundvatten bildat i den sekundära zonen.

Sekundär skyddszon

Syftet med den sekundära zonen är att bibehålla en hög grundvattenkvalitet eller att förbättra kvaliteten. Den sekundära skyddszonen bör minst omfatta så stor del av tillrinningsområdet att uppehållstiden för grundvatten från skyddszonens yttre gräns till vattentäktszonen har en beräknad uppehållstid av minst ett år.

Sekretess enligt 15 kapitlet 2 paragrafen gäller för kartan i dokumentet.

>> Ta del av ny karta för Sjöviks vattenskyddsområde.

Allmänna upplysningar i anslutning till skyddsföreskrifterna

Ikraftträdande

Skyddsföreskrifterna ska gälla från den tidpunkt beslutet träder i kraft. Enligt 7 kap 22 § miljöbalken ska skyddsföreskrifterna gälla från denna tidpunkt även om de överklagas.

För befintliga anläggningar och verksamheter träder föreliggande föreskrifter i kraft på dagen två år efter skyddsföreskrifternas fastställande om inget annat meddelas av Miljö- och byggnadsnämnden. Därefter får verksamhet som omfattas av förbud inte bedrivas. Verksamhet som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt bedrivs endast om den som bedriver verksamheten senast på dagen två år efter ikraftträdandet lämnat in en ansökan om tillstånd respektive gjort en anmälan till den kommunala nämnden för miljöfrågor i respektive kommun.

Påföljd

Överträdelse av skyddsföreskrifter kan medföra straffansvar enligt 29 kap. 2 a § miljöbalken (1998:808).

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler

I miljöbalkens 2 kap finns allmänna hänsynsregler som bland annat innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till åtgärdens eller verksamhetens art och omfattning för att skydda hälsa och miljö mot skada och olägenhet. Dessutom ska densamma utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att om en yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidtaga sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången, skyldiga att skaffa sig tillräckliga kunskaper och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

Beredskap

Beredskapsplan för sanering vid akut föroreningsrisk bör upprättas av vattentäktens huvudman senast två år efter att dessa föreskrifter fastställts.

Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill, läckage, som utgör risk för vattenförorening ska omgående anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om tillbudet. Anmälan ska göras till den kommunala räddningstjänsten på telefonnummer 112.

Ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning mm, regleras i 31 kap. 4 § miljöbalken. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Detsamma gäller om mark tas i anspråk. Ersättning utgår dock inte för den ”förlust” som beror på att förväntningar om ändring i markens användningssätt inte kan infrias på grund av skyddsföreskrift. Talan om ersättning eller inlösen förs i miljödomstolen enligt 31 kap miljöbalken.

Tillsynsmyndighet

Vattenskyddsområdet och skyddsföreskrifterna fastställs av Kommunfullmäktige i Lerums kommun. Tillsynsmyndighet i Lerums kommun är Miljö- och byggnadsnämnden.

Ny lagstiftning

Ny lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter beslutsdatum och som utökar skyldigheterna för sakägare inom här aktuellt vattenskyddsområde, gäller utöver här meddelade föreskrifter.

Skyltning

Vid väggräns till vattenskyddsområdet och invid vägar som passerar genom området ska finnas skyltar som utmärker vattenskyddsområdet. Vattentäktens huvudman ansvarar för att vattenskyddsområdet utmärks med skyltar.

För uppsättande av skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde, inom ett avstånd av 50 meter från vägområdet, krävs enligt 46 § väglagen länsstyrelsens tillstånd. Uppsättning av skyltar ska ske i samråd med vägghållare.

Där petroleumprodukter eller andra för vattnet skadliga ämnen (se § 2 och § 9) hanteras, ska skylt uppsättas som erinrar om vattenskyddsområdets existens. Skyltarna tillhandahålls av huvudmannen för vattentäkten men bekostas av verksamhetsutövaren. Skylt ska monteras av verksamhetsutövaren i omedelbar närhet av påfyllningsstället.

Tillstånd

I de fall tillstånd krävs enligt dessa föreskrifter, får sådant medges av den kommunala miljönämnden och kan bli förknippat med villkor. Som förutsättning för sådant tillstånd gäller att det kan visas att verksamheten kan utföras och drivas utan risk för skada för yt- eller grundvattenförekomsten. I de fall anmälan krävs, görs detta till den kommunala miljönämnden.

Tillstånd enligt dessa skyddsföreskrifter krävs inte om verksamheten tillståndsprövats eller ska tillståndsprövas enligt miljöbalken kap. 9 (miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd), kap. 11 (vattenverksamhet) eller kap. 12 (jordbruk och annan verksamhet) eller förordning utfärdad med stöd av miljöbalken. Om

tillstånd meddelas enligt miljöbalken eller förordning utfärdad med stöd av miljöbalken efter det att dessa föreskrifter trätt i kraft krävs inte tillstånd enligt dessa föreskrifter.

Dispensmöjligheter

Om det finns särskilda skäl får tillsynsmyndigheten meddela dispens från dessa föreskrifter. Tillsynsmyndigheten kan medge dispens efter att ha hört berörda kommunala myndigheter. I samband med sådan prövning kan tillsynsmyndigheten föreskriva särskilda villkor, som anses erforderliga för att undvika vattenförorening (16 kap. 2 § miljöbalken). Dispens får, enligt 7 kap. 26 § miljöbalken, meddelas endast om det är förenligt med föreskrifternas syfte.

Vattentäktsverksamhet

Föreskrifterna utgör inte hinder mot den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för vattentäktsverksamhetens bedrivande.

Tolkning

Vid osäkerhet vad gäller tolkning av karta med vattenskyddsområdet eller skydds föreskrifter ska kontakt tas med tillsynsmyndighet för klarläggande.

Mål

Vattenskydd enligt miljöbalken syftar ytterst till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar att förvalta naturen väl. Mark- och vattenområden ska användas för lämpligaste ändamål där användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning ska ges företräde. Vid en avvägning mellan konkurrerande intressen ska det ändamål som på lämpligaste sätt främjar god hushållning prioriteras.

Syfte

Syftet med dessa föreskrifter är att säkerställa ett tillräckligt skydd för Sjöviks vattentäkt, både på kort sikt och på mycket lång sikt. Vattnets kvalitet ska bibehållas eller förbättras. Vattenförekomsten ska skyddas mot skador och olägenheter som kan orsakas av föroreningar eller annan påverkan, så att vattnet efter normalt reningsförfarande kan användas för dricksvattenförsörjning.

Generella bestämmelser och information

Här anges exempel på hänvisningar och referat av annan lagstiftning och förordningar som gäller generellt. Dessa restriktioner gäller antingen överallt eller aktiveras av annan lagstiftning då ett vattenskyddsområde inrättas och kan därmed inte anses vara orsakade av skyddsföreskrifterna för ett specifikt vattenskyddsområde. Här återfinns också allmänna rekommendationer och anvisningar för verksamheter inom skyddsområdet som anses vara speciellt viktig. Sammanställningen är inte fullständig; det kan finnas eller kan komma att finnas ytterligare regleringar och revideringar.

Generellt för all verksamhet, både inom och utanför vattenskyddsområden gäller **Miljöbalkens allmänna hänsynsregler (2 kap)**. Miljöbalken riktar sig primärt till verksamhetsutövaren och den som vidtar en åtgärd. Det är således de som tillhör dessa målgrupper som i första hand har ansvar för att reglerna följs. Detta innebär att hänsynsreglerna riktar sig till alla som gör något som kan inverka negativt på Miljöbalkens mål - en hållbar utveckling - d.v.s. alltifrån den som bedriver någon form av miljöfarlig verksamhet till den som är konsument eller medlem av ett hushåll.

Petroleumprodukter mm.

Inom vattenskyddsområde gäller särskilda bestämmelser vid hantering av brandfarliga vätskor enligt 10 kap i **Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor (NFS 2003:24 med revidering 2006:16)**. Bland annat gäller krav på sekundärt skydd för cisterner eller lösa behållare som rymmer mer än 250 liter brandfarlig vätska. Det sekundära skyddet ska rymma minst hälften av lagrad vätskevolym, dock minst den största behållarens volym. Detta krav gäller dock inte cisterner i pannrum eller motsvarande i bostadshus som är under regelbunden uppsikt. I den sekundära zonen gäller detta tre år efter det att inrättande av vattenskyddsområde vunnit laga kraft. Befintliga cisterner och rörledningar som installerats före den 6 juni 1990, saknar sekundärt skydd men har ett gott korrosionsskydd ska kontrolleras med ett intervall av 6 år. Anordningar som saknar gott korrosionsskydd ska besiktigas med intervallet 3 år.

I **NFS 2003:24**, ställs också särskilda krav på att ytor, på vilka brandfarliga vätskor hanteras, ska utformas på ett sådant sätt att spill och läckage kan insamlas och omhändertas. Vidare ska informationsskylt om ”vattenskyddsområde” vara uppsatt vid påfyllningsrör för tank inom vattenskyddsområde.

Körning i terräng med motordrivet fordon regleras av **Terrängkörningslag (SFS 1975:1313)** med tillhörande **Terrängkörningsförordning (SFS 1978:594)**. Här anges bland annat att körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk alltid är förbjuden på barmark och att den är förbjuden på snötäckt skogsmark med plant- eller ungskog samt på snötäckt jordbruksmark, om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på marken.

Bekämpningsmedel

Enligt **Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av kemiska bekämpningsmedel (SNFS 1997:2)** får dessa inte yrkesmässigt användas utan tillstånd inom vattenskyddsområde. Kommentarer och anvisningar till hur föreskrifterna ska tillämpas finns i **Naturvårdsverkets allmänna råd om spridning av kemiska bekämpningsmedel (97:3)** och **Naturvårdsverkets allmänna råd för tillståndsprövning enligt 14 § SNFS 1997:2 rörande användning av kemiska bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde (NFS 2000:7)**.

Bestämmelsen om spridning av bekämpningsmedel (SNFS 1997:2) innebär att den som yrkesmässigt vill använda bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde måste ansöka om tillstånd för detta hos kommunala nämnden för miljöfrågor såvida inte förbud stadgats. Nämnden ska sedan utifrån erforderligt beslutsunderlag avgöra om tillstånd kan medges eller inte, och om tillstånd ges meddela under vilka förutsättningar detta gäller. Syftet med bestämmelsen är att kunna skydda vattenförsörjningen såväl genom att förebygga föroreningar av vattentäkter som att vidta åtgärder vid förorenade täkter.

Enligt **miljöbalken 14 kap. 19 §** får inte kemiska eller biologiska bekämpningsmedel som är avsedda för att bekämpa lövsly spridas över skogsmark (gäller generellt i hela landet).

Extra försiktighet bör iakttas vid användning av kemiska bekämpningsmedel på hårdgjorda eller grusade ytor eller i anslutning till dricksvattenbrunn, diken, dräneringsbrunnar, eller ytvattendrag. Vid osäkerhet angående förekomst av brunnar bör kontakt tas med det kommunala miljökontoret för upplysning.

Växtnäringsämnen och avverkning

Med hantering av växtnäringsämnen regleras endast människans hantering av stallgödsel. Avföring från lösgående betesdjur omfattas ej av restriktionen.

I **Förordning (SFS 1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket** finns krav på utformning av lagringsutrymmen för stallgödsel, bestämmelser för påfyllning av flytgödsel- och urinbehållare samt bestämmelser om täckning av flytgödsel- och urinbehållare. Bland annat anges att utrymmen för lagring av stallgödsel ska vara så utformade att avrinning eller läckage till omgivningen inte sker. I **Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, SJVFS 2006:66**, finns bland annat föreskrifter om spridning av stallgödsel.

I **Statens Jordbruksverks föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, SJVFS 2004:62**, är spridning av gödselmedel förbjuden på vattenmättad, översvämmad, snötäckt eller frusen mark inom känsliga områden.

Skogsvårdslag (SFS 1979:429) samt **Skogsvårdsförordningen (SFS 1993:1096)** reglerar skogsbruk. Vid avverkning och hantering av växtnäringsämnen inom skogsbruk bör råden och anvisningarna i Skogsstyrelsens rapport "Skogsbruk vid vatten" följas.

Infiltration av avloppsvatten

Det krävs tillstånd enligt Miljöbalken att inrätta avloppsanordningar till vilka vattentoaletter skall anslutas. Motsvarande gäller vid anslutning av vattentoalett till befintlig avloppsanordning (SFS 1998:899). Det finns en särskild hänsynsregel när det gäller avloppsvatten i 9 kap. 7 § Miljöbalken. Den säger att avloppsvatten ska avledas och renas så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. Detta gäller även för befintliga anläggningar.

Vid utformning och skötsel av enskilda avloppsanläggningar gäller Naturvårdsverkets allmänna råd NFS 2006:7 om små avloppsanordningar för hushållspillvatten. Här anges bland annat att den som inrättat eller driver en avloppsanordning bör ha sådan kunskap att anordningen underhålls och sköts så att dess funktion säkerställs. Bedömningen av vilken skyddsnivå som behövs bör göras utifrån naturgivna och andra förutsättningar för området ifråga. Bedömningen görs av tillsynsmyndigheten.

Fastigheter som ligger inom VA-verksamhetsområde är skyldiga att ansluta sitt avlopp till VA-nätet (**Va-lagen 1970:244**). Denna skyldighet gäller för fastigheter allteftersom VA-verksamhetsområde utvidgas.

Lokala föreskrifter för Lerums kommun anger att för att inrätta en avloppsanordning till vilken vattentoalett skall anslutas krävs tillstånd från Miljö- och byggnadsnämnden. Detta gäller även vid anslutande av vattentoalett till en befintlig anläggning. För inrättande av avloppsanordning utan anslutning av vattentoalett krävs anmälan till Miljö- och byggnadsnämnden. Om det behövs för att skydda människors hälsa eller miljön får kommunen föreskriva att det skall krävas tillstånd.

Upplag och deponier

För deponering av avfall gäller Naturvårdsverkets **Förordning (SFS 2001:512) om deponering av avfall**, vilken bland annat syftar till att förebygga och minska de negativa effekter deponering av avfall kan orsaka på förorening av yt- och grundvatten.

Anläggning för kompostering av hushållsavfall ska anmälas till kommunen.

Väghållning

Vid beläggningsarbete utgör drivmedelstankar och hydrauloljor på arbetsfordon en risk för grundvattenförorening. För att förebygga risk bör den som utför arbetet informeras om vattenskyddsområdets existens och hur utsläpp skall förebyggas och, i det fall utsläpp sker, hur det ska hanteras. Risk för allvarlig vattenförorening kan också minskas genom att sorberande material finns tillgängligt under arbetet. Principen om från miljösynpunkt bästa produktval skall tillämpas för drivmedel, hydrauloljor och andra kemiska produkter.

Täkter och markarbeten

Täktverksamhet regleras av **miljöbalken 9 kap.** samt **Förordning (SFS 1998:904) om täkter och anmälan för samråd**. Materialtäkt såsom grustäkt kräver tillstånd enligt miljöbalken 9 kap § 6. Bortledning av grund- eller ytvatten i samband med täktverksamhet kräver tillstånd enligt **miljöbalken 11 kap § 9**.

Vid täktverksamhet ska särskilt risken med spill och läckage från arbetsfordon beaktas. Det åligger täktinnehavaren att tillse att deponering av avfall ej sker i täktområdet. Tillfartsvägar ska så långt som det är möjligt vara avspärrade. Utbrutna områden ska snarast återställas med ett skyddande vegetationstäck.

Energianläggningar

För nyetablering av energianläggningar gäller **Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd**. Enligt 17 § i denna förordning krävs anmälan till den kommunala nämnden för att inrätta en värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten.

Befintliga anläggningar är inte tillståndspliktiga enligt dessa skyddsföreskrifter, men ska uppfylla Miljöbalkens krav, det vill säga de allmänna hänsynsreglerna. Om en befintlig anläggning inte har anmälts till den kommunala nämnden för miljöfrågor ska detta göras enligt dessa skyddsföreskrifter.

Lokala föreskrifter för Lerums kommun anger att för installation av berg- eller jordvärme krävs anmälan till Miljö- och byggnadsnämnden.

Transporter

Vid transport av farligt gods gäller **Lag (SFS 1982:821) om transport av farligt gods**. Här anges bland annat att man vid transport ska vidta sådana åtgärder och försiktighet som fordras för att hindra eller motverka att det farliga godset orsakar skador på människor, djur, egendom och i miljön.

Enligt **Förordning (SFS 1982:923) om transport av farligt gods** ska transportmedel, enhetslastanordningar, behållare, emballage och annan transportmateriel, med hänsyn till material, konstruktion, utförande och utrustning uppfylla de transportsäkerhetskrav som transportmyndigheterna föreskriver.

Övrigt

För miljöfarlig verksamhet gäller **miljöbalken 9 kap.** samt **Förordning (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd**. För hantering av för grund- eller ytvatten skadliga ämnen ska förutom vattenskyddsföreskrifterna iaktas vad som gäller enligt miljöbalken samt Naturvårdsverkets föreskrifter.

Avyttring av överblivna eller outnyttjade läkemedel via avlopp till exempel via spillvatten, hushållsvatten eller annat avloppsvatten kan medföra att oönskade preparat och ämnen når yt- eller grundvatten. Överblivna eller outnyttjade läkemedel bör lämnas till apotek.

